

Rustende huiswaluw.
tekening: Ed Hazebroek

Huiszwaluwtellingen in 2018 bij de kolonies tussen Vecht en Eem

Dick A. Jonkers

Ieder jaar is het weer spannend hoeveel huiszwaluwen zullen gaan nestelen in het onderzoeksgebied van onze Vogelwerkgroep. De onrust begint in het voorjaar, wanneer zij terugkeren vanuit hun overwinteringsgebieden in Afrika, vermoedelijk de tropische regenwouden van Kameroen en het Congobekken (Van Bruggen, 2018). Tijdens die tocht kan er van alles gebeuren. Eenmaal in het broedgebied gearriveerd, moet worden afgewacht hoe de situatie daar is. Inmiddels staat de huiswaluw op de Rode Lijst en heeft daar de status oranje (gevoelig) gekregen.

Problemen onderweg

Tijdens de terugtocht naar hun broedgebieden in Europa waren de weersomstandigheden slecht. Onderweg hadden zij al te maken met problemen. Zandstormen, zoals de harmattan, een wind zuidelijk van de Sahara en tegenwind vanuit het noorden in Noord-Afrika en de mediterrane streken. Dit zorgde al voor oponthoud. Ook zware depressies met veel neerslag leverden een negatieve bijdrage. Kortom er was al veel tegenslag geweest voor aankomst.

Droogte

Na aankomst in het broedgebied waren de problemen niet voorbij. De hoeveelheid regen was normaal voor de tijd van het jaar, maar het was toch erg droog. Mei was zelfs de warmste maand sinds drie eeuwen. In de periode juni tot en met augustus waren er extreme temperaturen. Vanaf het begin van de nestbouw waren er moeilijkheden. Modder kon wel worden aangevoerd, maar hechtte zich onvoldoende aan de

bouwplek. Een combinatie van factoren had tot gevolg dat er nogal eens nesten, al dan niet in aanbouw, loslieten van de ondergrond en er pogingen tot herbouw moest worden ondernomen. Met spanning werden daarom de resultaten van de kolonietellingen afgewacht.

Verspreiding over de regio en het aantal broedparen per gemeente

De eerste huiszwaluwen kwamen begin april ons land binnen en zijn toen op meerdere plaatsen gesignaleerd. Ook in ons onderzoeksgebied zijn ze in die periode gemeld.

Het Vechtplassengebied was goed voor 565 broedparen. Daarna kwamen de Eempolders met 170 paren en het Gooi met 142 paren.

De top drie van gemeenten die de meeste vestigingen bezaten werd met 171 paren weer aangevoerd door Muiden/Muiderberg, gevolgd door Eemnes. Deze gemeente was in het bezit van 118 paren en Hilversum had 82 nesten.

Van de in totaal 19 gemeenten liepen de aantallen nesten bij twaalf gemeentes terug; zeven zaten in de plus (Figuur 1).

Koloniegrootte en losse nestelplekken

Huiszwaluwen geven er, wanneer de mogelijkheden daarvoor aanwezig zijn, de voorkeur aan om in kolonies te broeden. In figuur 2 is een verdeling gemaakt van de koloniegrootte. Tussen haakjes is het aantal van 2017 vermeld. Als aparte categorie is die van solitair broedpaar opgevoerd. Net als voorgaande jaren was het aantal adressen waar één nest

aanwezig was weer groot en nu zelfs iets toegenomen. Ook kleine kolonies waren goed vertegenwoordigd.

Varia

Dorp/stad	Aantal nesten	
Muiden/Muiderberg	171	(197)
Weesp	71	(60)
Nigtevecht	51	(40)
Nederhorst den Berg	22	(30)
Vreeland	40	(43)
Loenen aan de Vecht	38	(50)
Nieuwersluis	24	(19)
Ankeveen	44	(31)
's-Graveland	14	(16)
Kortenhoef	45	(40)
Loosdrecht	45	(56)
Hollandsche Rading	5	(6)
Hilversum	82	(86)
Naarden	25	(32)
Blaricum	20	(12)
Huizen	10	(16)
Eemnes	118	(137)
Eembrugge	12	(13)
Eemdijk	40	(23)
Totaal	877	(907)

Figuur 1. Aantal nesten per dorp/stad in 2018 (2017)

Dit jaar waren er weinig vervolglegels hetgeen vermoedelijk te wijten is aan de lange droge zomer.

Huismussen kraakten nesten in Nigtevecht (1), Naarden (1), Huizen (3) en Blaricum (2).

Kunstnesten waren bewoond in Muiden (1), Ankeveen (1), Kortenhoef (6) en Eembrugge (10).

Van de drie geplaatste huiszwaluwtilen in Huizen was alleen die van het Nautisch Kwartier bezet.

De nok van een boerderij in Eemnes werd

Solitair paar	Klein paren	Vrij klein paren	Vrij groot paren	Groot paren
1	2-10	11-25	26-50	51-100
106 (95)	129 (111)	10 (17)	6 (1)	0 (2)

Figuur 2. Grootte van de huiszwaluwkolonies tussen Vecht en Eem in 2018 (2017)

met gaas ontoegankelijk gemaakt voor een paar dat daar een jaar eerder had gebroed.

Soms kunnen de uitwerpselen onder een of meer nesten overlast veroorzaken. Op onderstaande foto, van het gemaaltje bij de Hilversumse Bovenmeent, is bij een stel oude fietsen te zien waar dat toe kan leiden.

Uit een nagekomen bericht blijkt dat in 2017 in Oud-Loosdrecht dode huiszwaluwen zijn aangetroffen, die omgekomen waren door het bloedzuigen van luisvliegen. Nogal wat zwaluwen hebben er last van (Borgsteede & Creemers, 2013). Er is niet nagegaan om welke van de twee bekende soorten het

mogelijk een slaapplek was.

Conclusie

Hoewel het er aanvankelijk op leek dat door de droogte, het gebrek aan insecten en andere factoren 2018 een rampjaar dreigde te worden, lijkt dit mee te vallen. In de regio Vechtplassengebied, het Gooi en de Eempolders bedroeg het verschil met 2017, wat het aantal vestigingen betreft, slechts 30 paren. Sovon meldde zelfs onlangs, dat op basis van de tot dan toe ingezonden resultaten er een toename van 2,75% van het aantal broedparen had plaatsgevonden. Mogelijk kunnen de bevindingen van 2018, het Jaar van de Huiszwaluw, waarin de situatie bij een

broedsels zeer klein is geweest. Verder zijn er berichten verschenen in de media dat veel dode jonge huiszwaluwen met ondergewicht zijn aangetroffen in het Lauwersmeergebied. Ook bij andere zwaluwsoorten was dat het geval.

Tellers

Dankzij de niet aflatende steun van het tellerkorps is het mogelijk jaarlijks dit verslag te schrijven. Mijn dank hiervoor is groot. In 2018 hebben de volgende personen zich ingezet om telling van de huiszwaluw als vanouds weer tot een succes te maken: P. Bakker, F. Bakker, G. Bieshaar, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, W. Fokker, L. de Groot, D.A. Jonkers, W. Langendorff, R.G. Moolenbeek, M. Pieren-Olijhoek, E. van Oort, K. Pranger, A. van Soest, S. Staps, H. van Tol, N.J. vanTol-Coljee en M. van der Weyden.

Uitwerpselen bij het gemaaltje van de Hilversumse Bovenmeent op 4 juli 2014.

Pieter Schut

hier ging.

Op 24 september bevonden zich in een nest in Vreeland nog vijf jonge huiszwaluwen. De melder gaf aan dat het

groot aantal nesten intensief werd gevolgd, enig uitsluitsel geven over het aantal grootgebrachte jongen. Wel is er al een indicatie, dat het aantal tweede

Bronnen

- ▷Borgsteede, F. & H. Creemers, 2013. Parasieten van de Huiszwaluw. Het Vogeljaar 61(4-5): 203-207.
- ▷Jonkers, D.A., 2018. Huiszwaluwkolonies tussen Vecht en Eem in 2017. De Korhaan 52(1): 34-36.
- ▷KNMI, 2018. Maand- en seizoenoverzicht.
- ▷Van Bruggen, J., 2018. Huiszwaluw (*Delichon urbica*) pp. 434-435 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018, Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers Utrecht/Antwerpen.

volgens mijn berekeningen
komt er 9 uit

herhaalde oproep

Gezocht een huiszwaluwteller
in Weesp

Door verhuizing van de vaste teller naar een plaats buiten het Gooi moet er voor Weesp een nieuwe teller komen.

Welke vogelaar uit Weesp of elders is bereid om in die gemeente jaarlijks in juni en eind juli/begin augustus de huiszwaluwnesten te gaan tellen? Wie helpt mij uit de brand. Het zou jammer zijn als de ononderbroken telreeks van decennia eindigt.

Aanmeldingen of inlichtingen bij dickjonkers@telfort.nl (06-53610590 of 035-5260456).